1. భారతదేశంలో బౌద్ధమతం క్షీణతకు దారితీసిన అంశాలను పరిశీలించండి. రాజకీయ, సామాజిక మరియు మతపరమైన మార్పులు దాని పతనానికి ఎలా దోహదపడ్డాయో వివరించండి.

ప్రాచీన భారతదేశంలోని ఆధ్యాత్మిక కాలంలో జన్మించిన బౌద్ధమతం ఒకప్పుడు రాజ పోషణ మరియు సామాన్యుల భక్తి నీడలో వికసించింది. కరుణ, త్యాగం మరియు మధ్య మార్గం యొక్క దాని సందేశం గొప్ప హిమాలయాల నుండి ఆగ్నేయాసియా తీరాల వరకు ప్రతిధ్వనించింది. అయినప్పటికీ, 12వ శతాబ్దం నాటికి, అది తన మాతృభూమిలో మసకబారింది, భారతీయ మత జీవితంలోని ప్రధాన స్రవంతి నుండి వెనక్కి తగ్గింది. బౌద్ధమతం క్షీణత బహుముఖ ప్రక్రియ, ఇది మారుతున్న రాజకీయ పొత్తులు, మత పరివర్తనలు మరియు సామాజిక-ఆర్థిక తిరుగుబాట్ల ద్వారా ప్రేరేపించబడింది.

1. రాజకీయ మరియు సైనిక అంశాలు

- **రాజ్య పోషణ ఉపసంహరణ:** గుప్తుల యుగం తరువాత రాష్ట్రకూటులు, రాజపుత్రులు మరియు చోళులు వంటి పాలకులు శైవ, వైష్ణవ మతాన్ని ఎక్కువగా ఆదరించారు.
- **ఇస్లామిక్ దండయాత్రలు (10వ–13వ శతాబ్దాలు):** నలంద, విక్రమశిల మరియు ఓదంతపురిలోని మఠాలను ముహమ్మద్ బిన్ భక్తియార్ ఖిల్జీ ధ్వంసం చేశాడు, దీని ఫలితంగా సన్యాసుల సామూహిక హత్యలు మరియు గ్రంథాల దహనం జరిగాయి.
- **భారతదేశ భూస్వామ్యీకరణ:** విచ్ఛిన్నమైన ప్రాంతీయ రాజ్యాలు మఠాలకు కేంద్రీకృత మద్దతు పతనానికి దారితీశాయి, వాటి వనరుల స్థావరాన్ని క్షీణింపజేశాయి.
- **రాజ్‌పుత్ ప్రతిఘటన:** బ్రాహ్మణ విలువలతో అనుసంధానించబడిన వారి యోధుల తత్వం, బౌద్ధమతం యొక్క అహింసను విరుద్ధంగా భావించి, విశ్వాసాన్ని మరింత పక్కదారి పట్టించింది.
- **ఇస్లాం అయోమయ నివృత్తి:** దండయాత్రలు బౌద్ధ విగ్రహాలు, కేంద్రాలు మరియు గ్రంథాలను లక్ష్యంగా చేసుకున్నాయి-వాటిని "విగ్రహారాధన"తో ముడిపెట్టాయి.
- **బ్రాహ్మణీయ వైరం:** ఇటీవలి పురావస్తు శాస్త్రం ప్రకారం, ఇస్లామిక్ దండయాత్రలకు ముందే కొన్ని బౌద్ధ ప్రదేశాలు హిందూ దేవాలయాలుగా మార్చబడ్డాయి (ఉదాహరణకు, గహదవలసల కింద సారనాథ్).

2. మతపరమైన మరియు తాత్విక మార్పులు

- **హిందూ మతంలోకి సమ్మిళితం:** బుద్ధుడు విష్ణువు యొక్క తొమ్మిదవ అవతారంగా చేర్చబడ్డాడు, వ్యత్యాసాలను అస్పష్టం చేశాడు, బౌద్ధ చిహ్నాలు మరియు ఆచారాలను గ్రహించాడు.
- **భక్తి ఉద్యమాల ఆవిర్భావం:** వ్యక్తిగత దేవతలు మరియు స్థానిక భాషలను నొక్కి చెప్పే భక్తి హిందూ మతం, సామాన్య ప్రజలను మరింత నేరుగా ఆకర్షించింది.
- **సామాన్యుల నిర్లక్ష్యం:** బౌద్ధ గ్రంథాలు సామాన్యుల ఆచారాలను ఎక్కువగా విస్మరించాయి; జైనమతంలో 50 కంటే ఎక్కువ పాఠాలతో పోలిస్తే, 11వ శతాబ్దం చివరిలో సామాన్యుల ప్రవర్తనపై ఒకే ఒక ప్రధాన గ్రంథం కనిపించింది.

- **ప్రత్యేక గుర్తింపు కోల్పోవడం:** వజ్రయాన బౌద్ధమతం తాంత్రిక పద్ధతులను స్వీకరించడం వలన అది హిందూ మతంతో ఆచారపరంగా సారూప్యంగా మారింది, దాని ప్రత్యేక ఆకర్షణ తగ్గింది.

3. సామాజిక-ఆర్థిక మరియు అంతర్గత క్షీణత

- **మఠాల క్షీణత**: పెద్ద సన్యాసుల సంస్థలు భూమితో సమృద్ధిగా మారాయి కానీ సంబంధాలు తెగిపోయాయి, సన్యాసులు ఆధ్యాత్మిక మార్గదర్శకులుగా కంటే భూస్వాములుగా ఎక్కువగా వ్యవహరిస్తున్నారు.
- **అవినీతి మరియు క్రమశిక్షణలో క్షీణత:** లౌకికత మరియు ఆత్మసంతృప్తి సంఘంలోకి ప్రవేశించి, విశ్వాసులను దూరం చేశాయి.
- **వాణిజ్యం మరియు పోషణలో పతనం:** పట్టణ వాణిజ్య మార్గాల క్షీణతతో, వర్తక తరగతి విరాళాలు తగ్గిపోయాయి, సన్యాసుల ఆర్థిక వ్యవస్థను బలహీనపరిచాయి.
- **భాషా అవరోధం:** పాళీ మరియు సంస్కృత భాషల నిరంతర వినియోగం గ్రామీణ ప్రజలను దూరం చేసింది, భక్తి సాధువులు స్థానిక భాషలలో ఆలోచనలను వ్యాప్తి చేశారు.

భారతదేశంలో బౌద్ధమతం క్షీణించడం ఒక కీలకమైన చారిత్రక అంతర్దృష్టికి ఉదాహరణగా నిలుస్తుంది:

ఒక మతం యొక్క మనుగడ = రాష్ట్ర పోషణ + అనుకూలత + సామూహిక ఆకర్షణ – హింస. బౌద్ధమతం కాలక్రమేణా, రాజ మద్దతును కోల్పోయింది, దాని ఆచారాలను ప్రజా అవసరాలకు అనుగుణంగా మార్చుకోవడంలో విఫలమైంది, ప్రజలను నిర్లక్ష్యం చేసింది మరియు చివరికి హింసాత్మక దండయాత్రలు మరియు సైద్ధాంతిక హింసకు గురైంది. ఈ సమీకరణంలోని ప్రతిది దీనికి వ్యతిరేకంగా వున్నది. ప్రపంచం ఆసియా అంతటా బుద్ధుని సందేశాన్ని స్వీకరించినప్పటికీ, భారతదేశంలో, సంస్థాగత శూన్యత, దృఢత్వం మరియు రాజకీయ అట్టడుగున ఉండటం దాని తిరోగమనానికి దారితీసింది. అయినప్పటికీ, కరుణ మరియు జ్ఞానం యొక్క దాని సార్వత్రిక సందేశం ప్రపంచవ్యాప్తంగా కొనసాగుతుంది, ఇది ప్రపంచ నాగరికతకు భారతదేశం యొక్క అత్యంత లోతైన సహకారాలలో ఒకటిగా నిలిచింది.

2. సంగం యుగ సాహిత్యం మరియు సమాజాన్ని విశదీకరించండి.

ప్రసిద్ధ తమిళ ఇతిహాసం సిలప్పధికారంలో సంగం యుగం యొక్క సంక్లిష్టమైన సామాజిక నిర్మాణాన్ని స్పష్టంగా చిత్రీకరిస్తుంది. ఈ ఇతిహాసంలో, కథానాయిక కన్నగి, ఒక సద్గుణవంతురాలైన స్త్రీ, తప్పుడు ఆరోపణ ఆధారంగా తన భర్త కోవలన్‌ను తప్పుగా ఉరితీసిన తర్వాత మధురై పాలకుడిని సవాలు చేస్తుంది. ఈ సంఘటన కేవలం వ్యక్తిగత నష్టానికి సంబంధించిన కథనం మాత్రమే కాదు, సాహిత్యం, సమాజం మరియు పాలన లోతుగా పరస్పరం అనుసంధానించబడిన సంగం యుగంలో సామాజిక నిబంధనలు, లింగ పాత్రలు, న్యాయం మరియు పాలన యొక్క స్థానాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

1. సంగం యుగ సాహిత్యం: దాని మూలాలు మరియు ప్రాముఖ్యత

- **విభిన్న సాహిత్య రచనలు:**సంగం సాహిత్యంలో తోల్కప్పియం (వ్యాకరణంపై పునాది రచన), ఎత్తుతోగై (ఎనిమిది సంకలనాలు), పట్టుప్పట్టు (పది ఇడిల్స్), మరియు సిలప్పత్తికారం (ఐదు గొప్ప ఇతిహాసాలలో ఒకటి) వంటి ప్రధాన గ్రంథాలు ఉన్నాయి, ప్రతి ఒక్కటి తమిళ సంస్కృతి, పాలన మరియు సామాజిక జీవితంలోని విభిన్న అంశాలకు దోహదం చేస్తాయి.
- **సాంస్కృతిక మరియు భావోద్వేగ అంతర్దృష్టులు:** ఈ రచనలు ప్రేమ, శౌర్యం, ఎడబాటు మరియు కుటుంబ గతిశీలత గురించిన కవితలలో లోతైన భావోద్వేగ వ్యక్తీకరణలను అందిస్తాయి, సంగం కాలంలో ప్రజల వ్యక్తిగత మరియు సన్నిహిత జీవితాలలోకి ఒక దారిని చూపిస్తాయి.

- **సామాజిక ప్రతిబింబాలు:** సంగం గ్రంథాలు స్త్రీల స్థితిగతులు, కుల గతిశీలత, లింగ పాత్రలు మరియు రాజ్య భావన వంటి సామాజిక నిబంధనలతో విమర్శనాత్మకంగా నిమగ్నమై, తమిళ సమాజంలోని వివిధ సామాజిక అంశాల సంక్లిష్ట పరస్పర చర్యను చిత్రీకరిస్తాయి.
- **ఆర్థిక మరియు వ్యవసాయ వ్యాఖ్యానం:**ఈ సాహిత్యం వ్యవసాయ ఆర్థిక వ్యవస్థపై వెలుగునిస్తుంది, మారుతం ప్రాంతంలోని రైతులు మరియు సాగుదారుల జీవితాలను వివరిస్తుంది మరియు ఆ కాలపు సామాజిక-ఆర్థిక పరిస్థితులను ప్రతిబింబిస్తూ ప్రజల వాణిజ్యం, వాణిజ్యం మరియు వృత్తిని చర్చిస్తుంది.
- **తాత్విక మరియు పాలనా అంతర్దృష్టులు:** సంగం సాహిత్యం పాలన, న్యాయం మరియు నైతికత పాత్రను కూడా ప్రస్తావిస్తుంది, తిరుక్కురల్ వంటి రచనలలో కనిపించే విధంగా రాజకీయ ఆలోచన మరియు నైతిక చట్రాల యొక్క ప్రారంభ రూపాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది, ఇది జ్ఞానం, సామాజిక బాధ్యత యొక్క విలువలను నొక్కి చెబుతుంది.

2. సంగం యుగంలో సమాజం:

సంగం యుగం (క్రీ.పూ. 300 - క్రీ.శ. 300) చేర, చోళ, పాండ్య రాజవంశాల పాలన ద్వారా గుర్తించబడింది, ఇది శక్తివంతమైన సంస్కృతిని మరియు బలమైన ఆర్థిక వ్యవస్థను పెంపొందించింది.

- **సామాజిక క్రమానుగతం:** సంగం సమాజంలో నాలుగు విభాగాలు ఉన్నాయి, ఆర్యుల ఆలోచనల ప్రభావంతో స్థానిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా మారాయి. అంతనార్ (బ్రాహ్మణులు), అరసర్ (రాజులు), వాణికార్ (వ్యాపారులు) మరియు వేలాలర్ (రైతులు) అనే సమూహాలు కీలక వృత్తులను సూచించాయి. పురాణనూరు కవితలలో గుర్తించినట్లుగా, విద్య మరియు నైతిక చర్యల ద్వారా ప్రజలు ఎదుగుదల సామాజిక చలనశీలత ఉంది.
- **స్త్రీల పాత్ర:** స్త్రీలు తరచుగా సాంప్రదాయ పాత్రలలో చిత్రీకరించబడినప్పటికీ, సాహిత్యం మరియు సంస్కృతిలో కూడా చురుకుగా ఉన్నారు. అవ్వయ్యర్ మరియు కక్కైప్పడినియర్ వంటి మహిళా కవులు గణనీయంగా దోహదపడ్డారు. పురాణనూరులో చిత్రీకరించబడినట్లుగా మహిళలు యుద్ధాలలో ధైర్యాన్ని ప్రదర్శించారు.
- **ఆర్థిక నిర్మాణం:** ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రధానంగా వ్యవసాయాధారమైనది, మారుతం ప్రాంతాలు వరి సాగుకు కేంద్రంగా ఉన్నాయి. కురుంజి, ముల్లై ప్రాంతాలు పశువుల పెంపకంపై దృష్టి సారించగా, నెయ్తాల్ ప్రాంతం చేపలు పట్టడం మరియు ఉప్పు ఉత్పత్తికి ప్రసిద్ధి చెందింది. తమిళకం శ్రీలంక, ఆగ్నేయాసియా మరియు రోమ్‌లతో సంబంధాలను కలిగి ఉండటంతో వాణిజ్యం కూడా చాలా ముఖ్యమైనదిగా ఎదిగింది.
- **సాంస్కృతిక పద్ధతులు:** టినైస్, ఐదు పర్యావరణ ప్రాంతాలు విభిన్న సామాజిక ప్రవర్తనలు, వృత్తులు మరియు మతపరమైన ఆచారాలను నిర్వచించాయి. మత విశ్వాసాలు, జీవాత్మ మరియు ప్రకృతి ఆరాధన నుండి హిందూ మతం యొక్క ప్రారంభ రూపాల వరకు ఉన్నాయి, మురుగన్ మరియు శివుడు వంటి దేవతలు ప్రాముఖ్యతను పొందారు.
- **భాష మరియు విద్య:** విద్య (కల్వి) పురుషులు మరియు మహిళలు ఇద్దరికీ అందుబాటులో ఉండేలా తమిళ భాష అభివృద్ధి చెందింది. సంగం కవులు వివిధ సామాజిక నేపథ్యాల నుండి వచ్చారు, గొప్ప సాహిత్య సంప్రదాయానికి దోహదపడ్డారు. తిరువల్లువర్ యొక్క తిరుక్కురల్ విద్య, జ్ఞానం యొక్క విలువను తెలియచేసింది.

సంగం యుగం ప్రాచీన తమిళ సమాజం యొక్క గొప్ప సాంస్కృతిక నిర్మాణాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది, దాని సాహిత్యం ప్రేమ, శౌర్యం మరియు సామరస్యం యొక్క ఇతివృత్తాలను తెలియచేస్తుంది. రాజకీయ మార్పులు మరియు బాహ్య శక్తులు దాని క్షీణతకు దారితీసినప్పటికీ, సంగం స్ఫూర్తి నేటి తమిళ సంస్కృతిని ప్రభావితం చేస్తూనే ఉంది, సాహిత్యం, కళలు మరియు గుర్తింపును రూపొందిస్తోంది. సంగం సాహిత్యంలో సామాజిక సహకారం, మానవ భావోద్వేగాలు మరియు ప్రకృతితో సంబంధం యొక్క విలువలు నేటికీ అనాదిగా ఉన్నాయి.